

zborom, kar je deželnega. — Na to odgovorim: Avstrijska država obstoji iz več posameznih kraljevin in dežel, ki se niso nikdar v eno državno telo vtopile. Po tej avstrijski naravi je tudi oktoberska diploma, kakor sem popred razložil, dala pravico postavodajstva deželam, in le za občne stvari posrednje državnemu zboru. To je načelo, pravilo, po katerem se mora soditi, kaj da spada v državni in kaj v deželni zbor. Na tej poti pa ne pridemo do direktnih volitev, temveč po pravici trdimo, da le deželni zbori imajo pošiljati poslance v državni — posrednji zbor.

Gospod dr. Kaltenegger hoče direktne volitve dalje iz občnih državljskih pravic izvijati. Jaz se sopeset sklicujem na to, kar sem poprej od oktoberske diplome rekel. Vrh tega pa vprašam: ali nima vse ljudstvo pravico „voliti“, čeravno voli le v deželni zbor in posrednje po svojih poslancih v državni zbor. Če je še kaj pomanjkljivega o tem, moramo le razširiti pravico „voljenja“, česar mi tudi želimo, al pri naših nasprotnikih ne najdemo podpore, kakor bi bilo misliti in bi bilo dosledno, če govoré o državljskih pravicah, o neomejeni volilni pravici (allgemeines Stimmrecht), kakor je govoril gosp. dr. Kaltenegger.

Kar je še dalje gospod Kaltenegger rekel od malih reči, da zdaj poslanec ne more shajati več s poslom, da ne morejo ob enem zborovati državni in deželni zbori, to je bolj postransko, kar nima nobene take veljave, da bi se o tem dalje govorilo in tako se čas tratil.

Al naposled je vendar treba še ogledati motiv za direktne volitve, še pogledati in ozirati se na to — ker to v zvezi stoji — kako naša zdanja vlada o tem misli. Kakor so časniki pripovedovali, in mislim, da je to res, hoče vlada pri direktnih volitvah ohraniti obstoječe grupe, in liberalci, ki so hoteli te grupe odpraviti, so se vstrašili tega liberalizma ministerskega. (Veselost.) In spet je vrag pèto pokazal, mi vidimo iz tega, da gre prav za prav za kaj družega, kakor za „liberalne“ ideje. *Direktne volitve gredo na to, da bi se deželni zbori spodkopali.* Kteremu to ni jasno, da, ako se enkrat direktne volitve vpeljajo, da se državni zbor po direktnih volitvah ustroji — in to sem slišal iz ust ministra, očeta direktnih volitev, kterega nočem imenovati — bodo deželni zbori pred ali potlej onemogli; ta naj zapusti zbor, naj zapusti politično pot, ta naj vzame bukve pod pazduho in naj gré! (Veselost, živahna pohvala.) Nam ni mogoče tega raztolmačiti niti nas za to obvezeti, da bi mi sebi na zgubo pomagali, deželni zbor zatreti, da bi mi pustili v središču vladati parlamentu čez nas, kjer bi Nemci sklepali na pogin drugih narodov. Vsak nas, gospôda moja, ima toliko sočutja, toliko rodoljubja do našega naroda, da ne damo, da bi politično zginil; mi imamo toliko ljubezni do Avstrije, da jo svarimo, da, ako to izpelje, *se bode nezadovoljnost narodov širila, in ne bode več srečna Avstrija.* (Dobro.) Mi imamo dolžnost braniti ustavo deželnega zbora, vsaj smo obljubili, da hočemo jej zvesti ostati; ko bi jo mi od sebe vrgli, bili bi nehvaležni sinovi svojega očeta, deželnega zbora.

To pa rečem, da prememba državne ustave je važna stvar, al popolnoma se mora zgoditi. Cela ustava mora biti pregledana od vseh narodov, da se vsi zedinijo, ne pa, da se hočejo vpeljati direktne volitve in še to zatreti, kar je „avtonomije“ v naši ustavi. Čas je drag. Ako se samo s Čehi ne složi država, je velika nevarnost za Avstrijo. Ker pa ta stranka vendar tega ni zahtevala, se kaže očitno, da hoče vendar le še naravnost dalje centralizirati kakor do zdaj.

Tako je, dragi gospodje, ki hočete direktne volitve.

Mene pri tem le veseli, da vi, ki ste prestopili mejo, ste s tem izrekli, da se ima ustava preurediti, in bode se tudi premenila, a pa ne po vaši volji, ako bode čas ugodnejši, ker nam gre za Avstrijo. Ako pa na zadnje Vi zmagate, nastopila bode centralizacija in germanizacija. *Če pa smo mi Slovani vojsko zgubili in vi jo dobili, jo je zgubila z nami tudi Avstrija, — al Slovanstvo — ne!* (Dolgotrajna gromeča pohvala.)

Mnogovrstne novice.

* *Čudna je res letošnja zima.* V Lincu (gornje Avstrije) je 25. dne januarija pri 12 stopinjah gorkote deževalo s točo. — V Iselski dolini v Tirolih so pa vrh snegá našli toliko deževnih črvov (glist), kakor sicer po toplem poletinskem dežji na mokrih zemljiščih.

* *Draga živinska klaja.* V Hörbrancu na Vorarlberškem je unidan nek kmet sicer zdravo in ješčo krave, katero je po svojem očetu podedoval in dve leti imel, prodal mesarju, ki jo je zaklal in v avbici (3. želodcu) našel 30 srebrenih dvajsetic in pa en cekin. Oče tega kmeta ali pa sin sam morala sta pač imeti srebra in zlata kakor smeti.

Naši dopisi.

Iz Gorice 2. febr. — Zadnjikrat sem pisal, da se poravnava razpor v tukajšnji čitalnici; danes imam naznaniti, da je poravnana. Jez želim, da bi bil slab prorok dopisnik „Narodov“, kateri v št. 25. piše: „... da se (mlada stranka) ne bo mogla z efemernim mirom jako ponášati...“ Isti dopisnik imenuje poravnavo zidano „na peščena tla“. No, za zdaj imejmo njegovo sodbo za — njegovo in glejmo, da vsaj na neutralnem čitalničnem prostoru mir ohranimo. Če se to posreči, bomo videli, kaj dobodemo še za nameček. — Tudi še drugde — slišim — da so sinoči spravo obhajali. Izmed pevskega zbora v „Concordiji“ (tukajšnjem nemškem zabavnem društvu) se je bil pred letom ali kaj več, odcepil en del pevcev in napravil poseben „Sängerbund“, kateri si je rekrutoval udov neki tudi izmed slovenskih „moči“.* Sinoči sta se oba zbora, stari „Concordia“ in oni odcepljenec spravila in spravo z večerjo pri „ogerski kroni“ slavila. Sprava, „concordia“ — to ste lepi imeni — ki bi lahko tudi še kterega „naših“ očarali, kakor tega, pa tega že so. Podredni nameni, kakor so na priliko naši tesnosrčni narodni, morajo služiti višim uzorom liberalizma. V viših prostorih političkega ozračja je tista „höhere Einheit“, tista harmonija, ktere mi ubozi samo narodnjaki-pritlikovci vedno pogrešati moramo. Z očitnim oficioznim nemškutarenjem pri nas ne gre, zato je treba pošast slovenstva od strani prijeti. Če je res, da se sploh okrajci tikajo, tikajo se tudi neki naši narodnjaški okrajci z ustavaško nemškimi in — evo, zedinjenje, evo naravno prijateljstvo! To nič ne dé, da vidimo in slišimo včasih kak navidezen udarec drugih proti drugim. To je le nedolžno božanje. V glavni stvari so edini. Prosit! — V papirnici v Podgori se je zgodila včeraj grozna nesreča. En delavec se je preveč približal mašini, kolo ga je zgrabilo in raztrgalo. To je menda že druga taka nesreča v tisti fabriki.

Iz Trsta 1. sveč. — Živinska kuga črnica, ktera je v naši okolici zeló razsajala, je do dobrega ugasnila, a ne tako kozice, za kterimi še vedno bolehajo in mró

*) Zakaj ne? Vsaj umetnost je kozmopolitična.